

Titulació	Tipus	Curs
Estudis d'Espanyol i Xinès: Llengua, Literatura i Cultura	OB	3
Estudis d'Anglès i Espanyol	OB	3
Estudis de Català i Espanyol	OB	3

Professor/a de contacte

Nom: Montserrat Amores Garcia

Correu electrònic: montserrat.amores@uab.cat

Equip docent

Rebeca Martín López

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Atès que l'estudiant ha demostrat, mitjançant l'obtenció dels crèdits corresponents a les assignatures de formació bàsica i les obligatòries, haver adquirit les competències bàsiques, ha de ser capaç d'expressar-se amb correcció oralment i per escrit en la llengua del grau.

Així mateix es considera que l'estudiant coneix les normes generals de presentació d'un treball acadèmic. No obstant, podrà aplicar les normes específiques que pugui indicar-li el professor de l'assignatura, si així ho creu necessari.

Objectius

Es pretén oferir un panorama del desenvolupament de la literatura espanyola en els seus diferents gèneres des de la Revolució de 1868 fins al final de la primera fase de la Restauració, el 1910. Per tant, s'estudiarà la configuració dels moviments estètics i literaris essencials del període : la recepció a Espanya del Realisme i del Naturalisme i els seus principals produccions en les dècades dels setanta i vuitanta del segle XIX; la crisi de la fi de segle i la recepció, desenvolupament i esgotament del Modernisme a la primera dècada del XX. Aquest panorama general es completarà amb l'estudi detallat d'obres significatives de les diferents tendències. La finalitat de l'assignatura és que els estudiants adquireixin un coneixement general de les dinàmiques literàries del període, en què aprenguin a distingir entre textos sorgits de diferents plantejaments estètics, i s'exercitin en l'anàlisi i comentari de textos i obres de diferents gèneres amb la història literària, social i política

d'un moment concret com a teló de fons. Però, a més, els alumnes han d'estar familiaritzats amb la bibliografia més important del període, tant pel que fa a les edicions dels textos, com als estudis. En els continguts de l'assignatura es tindran en compte aspectes relacionats amb la perspectiva de gènere.

Competències

Estudis d'Espanyol i Xinès: Llengua, Literatura i Cultura

- Aplicar els coneixements sobre literatura espanyola i hispanoamericana a la identificació dels gèneres, moviments, corrents, tendències i estils.
- Comentar textos literaris en espanyol i en xinès, situar-los en el seu moment històric i relacionar-los amb el corrent literari al qual pertanyen.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar amb precisió les tècniques de recopilació, organització i ús de la informació i documentació.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar una situació i identificar-ne els punts de millora.
2. Comentar un text del Realisme i el Modernisme amb les figures de pensament i d'expressió.
3. Contextualitzar socialment i ideològicament la producció literària del Realisme i el Modernisme.
4. Discriminar i analitzar les principals característiques dels gèneres de la literatura del Realisme i el Modernisme espanyols.
5. Discriminar i reunir la bibliografia crítica bàsica que ha conformat el camp d'estudi de les principals obres i autors de la matèria.
6. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
7. Interpretar críticament obres literàries tenint en compte les relacions entre els diferents àmbits de la literatura i la seva relació amb les àrees humanes, artístiques i socials.
8. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
9. Relacionar aspectes literaris de diferents obres de la literatura del Realisme i el Modernisme espanyols.

Continguts

1. La recepció del realisme i del naturalisme a Espanya.
3. De la Revolució del 68 a la Setmana Tràgica
3. Desenvolupament la novel·la del realisme-naturalisme a Espanya.
4. La recepció del modernisme a Espanya.
5. La poesia i el teatre entre 1895 i 1900.

Lectures obligatòries

Leopoldo Alas, *Clarín, La Regenta*, ed. de Rafael Rodríguez Marín, Castalia (Castalia Didáctica, 62), Barcelona; ed. de Sergio Beser, rev. i anotació de Rebeca Martín, Crítica (Biblioteca Clásica, 10), Barcelona; ed. de Juan Oleza, Cátedra (Letras Hispánicas), Madrid; ed. de Gonzalo Sobejano, Castalia, Madrid.

AA.VV., Antología de la poesía modernista española a cura dels professors de l'assignatura.

Ramón del Valle-Inclán, *Romance de lobos. Comedias bárbaras III*, ed. de Ricardo Doménech, Espasa Calpe (Austral, 344), Madrid, 2006; Alianza editorial, Madrid, 2019.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals, seminaris i pràctiques que es combinen amb la discussió de tot tipus de textos.	60	2,4	
Tipus: Supervisades			
Tutories programades dedicades a corregir i comentar problemes de nivells diferents d'anàlisi literari	10,5	0,42	
Tipus: Autònomes			
Estudi personal i realització de treballs, comentaris analítics i presentacions	75	3	

L'aprenentatge d'aquesta assignatura per part de l'alumne es distribueix de la manera següent:

- Activitats dirigides. Aquestes activitats es divideixen en classes magistrals i en seminaris i pràctiques dirigits pel professor, en què es combinarà l'explicació teòrica amb la discussió dels textos.
- Activitats supervisades. Es tracta de tutories programades pel professor, dedicades a la correcció i comentari de problemes en els diferents nivells d'anàlisi literària.
- Activitats autònomes. Aquestes activitats inclouen tant el temps dedicat a l'estudi personal com a la realització de treballs i comentaris analítics, així com a la preparació de presentacions orals.
- Activitats d'avaluació. L'avaluació de l'assignatura es durà a terme mitjançant proves escrites.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Comentari de text o treballs.	20 %	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Primera prova escrita	40 %	1,5	0,06	2, 3, 4, 5, 6, 7, 9
Segona prova escrita	40 %	1,5	0,06	2, 3, 4, 5, 6, 7, 9

AVALUACIÓ CONTÍNUA

Per a optar a l'aprobat, és obligatori realitzar totes les lectures del curs i obtenir una nota de 5 o superior a 5 en la mitjana ponderada de les activitats d'avaluació. L'avaluació de l'assignatura consta de tres parts:

1. Un comentari de text o el desenvolupament d'un tema relacionat amb la matèria del curs. La professora facilitarà el primer dia de classe el contingut d'aquesta prova, que es realitzarà en una sessió dedicada a aquesta activitat. (20%).
2. Una prova escrita sobre la matèria impartida durant la primera meitat de l'assignatura (40%), que abastarà els temes relatius al realisme i les seves lectures corresponents.
3. Una segona prova escrita sobre la matèria impartida durant la segona meitat de l'assignatura (40%), que abastarà els temes relatius al modernisme i les seves lectures corresponents.

Els estudiants Erasmus que desitgin avançar un examen hauran de presentar a la professora un document escrit de la seva universitat d'origen que justifiqui la seva sol·licitud.

L'expressió escrita de les proves ha de ser adequada. L'estudiant haurà de redactar un discurs correctament estructurat, amb paràgrafs amb contingut complet, coherents i ben desenvolupats. Les faltes (d'ortografia, sintaxi, errors de puntuació, repeticions innecessàries, anglicismes, catalanismes, etc.) descomptaran 0,25 punts cadascuna; amb més de deu faltes, la prova tindrà la qualificació de Suspens.

Les activitats, pràctiques i treballs presentats en l'assignatura hauran de ser originals i no s'admetrà en cap cas el plagi parcial o total de materials aliens publicats en qualsevol suport. La persona matriculada en l'assignatura haurà d'explicitar convenientment, segons els usos de la documentació bibliogràfica, l'autoria de totes les cites i l'ús de materials aliens. En el cas que la docent sol·liciti a l'estudiant les fonts que ha emprat (articles i llibres anotats, esquemes, apunts, etc.), aquest haurà de presentar-les. La presentació de material no original sense indicar adequadament el seu origen o l'ús inapropiat o incorrecte de la bibliografia implicarà automàticament la qualificació de suspens (0), sense possibilitat de recuperació.

En cas que l'estudiant cometi qualsevol tipus d'irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, aquest serà qualificat amb un 0, independentment del procediment disciplinari que pugui derivar-se. En cas que es verifiquin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà un 0.

Aquesta assignatura permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) exclusivament en el procés de preparació del comentari de text o desenvolupament del tema. No es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) per a generar textos. En cas de recórrer a aquesta tecnologia, l'estudiant deu (i) identificar les parts que hagin estat generades amb IA; (ii) especificar les eines utilitzades; i (iii) incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i en el resultat final de l'activitat. La falta de transparència en l'ús de la IA en aquesta activitat avaluable es considerarà una falta d'honestedat acadèmica i comportarà que l'activitat sigui avaluada amb un 0 i no pugui recuperar-se, o sancions majors en casos de gravetat.

En el moment de realització de cada activitat d'avaluació, el professor o professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i la data de revisió de les qualificacions.

L'estudiant podrà recuperar l'assignatura sempre que compleixi els següents requisits:

a) Haver realitzat com a mínim 2/3 de les activitats d'avaluació, això és, les dues proves sobre temari i lectures [40% + 40%].

b) Haver obtingut, com a mínim, un 3,5 de mitjana en l'avaluació contínua del curs.

c) El comentari [20%] no és recuperable. En el cas que l'estudiant no hagués realitzat el comentari de text, aquest serà qualificat amb un zero a fi de realitzar el càlcul de la mitjana ponderada.

El resultat de la prova de recuperació substituirà la nota de la prova suspesa per a calcular la qualificació final de l'assignatura.

Es considerarà "No avaluable" quan no es realitzi cap o només una de les activitats o proves. La realització de dues activitats implica la voluntat de ser avaluat en l'assignatura.

AVALUACIÓ ÚNICA

La data de l'avaluació única es comunicarà durant els primers dies del curs al Campus Virtual de l'assignatura. Per a optar a l'aprobat és obligatori haver completat totes les lectures del curs i dur a terme les següents activitats d'avaluació.

1. Un comentari de text o el desenvolupament d'un tema relacionat amb la matèria del curs. La professora facilitarà el primer dia de classe el contingut d'aquesta prova, que es realitzarà en una sessió dedicada a aquesta activitat. [20%].
2. Una prova escrita sobre la matèria impartida durant la primera meitat de l'assignatura [40%], que abastarà els temes relatius al realisme i les seves lectures corresponents.
3. Una segona prova escrita sobre la matèria impartida durant la segona meitat de l'assignatura [40%], que abastarà els temes relatius al modernisme i les seves lectures corresponents.

S'aplicarà el mateix sistema de recuperació que per a l'avaluació contínua.

Per a la resta de les consideracions sobre la correcció en l'expressió escrita, el plagiat, la revisió de les proves, la recuperació i la qualificació de "No avaluable", s'aplicaran les normes de l'avaluació contínua.

Bibliografia

Es tracta d'una bibliografia seleccionada sobre els temes objecte d'estudi. La bibliografia específica dels autors i temes estudiats es facilitarà al llarg del curs.

ALONSO, Cecilio, *Historia de la literatura española. 5: Hacia una literatura nacional. 1800-1900*, Crítica, Barcelona, 2010.

ANDREU MIRALLES, Xavier, *El descubrimiento de España. Mito romántico e identidad nacional*, Taurus, Madrid, 2016.

ALLEGRA, Giovanni, *El reino interior. Premisas y semblanzas del Modernismo en España*, Encuentro, Madrid, 1986.

ARBONA, Guadalupe y Paloma Falconi (eds.), *Vasijas de barro. La figura del sacerdote en la literatura contemporánea*, Madrid, Encuentro, 2014.

BESER, Sergio, *Leopoldo Alas, crítico literario*, Madrid, Gredos, 1968.

_____, «*Verba manent*». *Estudios y ensayos literarios*, Vigo, Editorial Academia del Hispanismo, 2010.

BLOM, Philipp, *Años de vértigo. Cultura y cambio en Occidente, 1900-1914*, Anagrama, Barcelona, 2010.

COLETES BLANCO, Agustín, coord., *Clarín, visto en su centenario (1901-2001): seis estudios críticos sobre Leopoldo Alas y su obra*, Oviedo, Real Instituto de Estudios Asturianos, 2002.

DÍAZ LAGE, Santiago, *Escritores y lectores de un día todos. Literaturas periódicas en la España del siglo XIX*, Zaragoza, Prensas de la Universidad de Zaragoza, 2020.

DORCA, Toni, *Volverás a la región. El cronotopo idílico en la novela española del siglo XIX*, Madrid, Iberoamericana, 2004.

DURAND, Frank, ed., *"La Regenta" y Leopoldo Alas*, Madrid, Taurus, 1988.

ESTABLIER, Helena, ed., *El corazón en llamas: cuerpo y sensualidad en la poesía española escrita por mujeres (1900-1968)*, Madrid/Frankfurt am Main, Iberoamericana/Vervuert, 2023.

FRAU, Juan, *Poética del folletín. La fórmula del relato inacabable*, Sevilla, Editorial Universidad de Sevilla, 2018.

GARCÍA SARRIÁ, Francisco, *Clarín o la herejía amorosa*, Madrid, Gredos, 1975.

GONZÁLEZ SORIANO, José Miguel, coord., *Rostros y voces de mujeres de la Edad de Plata [dossier monográfico]. Lectora. Revista de dones i textualitat*, 28 (2022).

HUERTA CALVO, Javier, ed., *Historia del teatro español*, Madrid, Gredos, 2003, vol. 2.

JAGOE, Catherine, Alda BLANCO y Cristina ENRÍQUEZ DE SALAMANCA, *La mujer en los discursos de género*, Barcelona, Icaria, 1998.

KIRKPATRICK, Susan, *Mujer, modernismo y vanguardia en España (1898-1931)*, Valencia, Cátedra - Universitat de Valencia - Instituto de la Mujer, 2003.

LABANYI, Jo, *Género y modernización en la novela realista española*, Madrid, Ediciones Cátedra-Universitat de València-Instituto de la Mujer, 2011.

LAVAUD, Jean-Marie, *El teatro en prosa de Valle-Inclán (1899-1914)*, Barcelona, PPU, 1992.

LISSORGUES, Yvan, ed., *Realismo y naturalismo en España en la segunda mitad del siglo XIX*, Barcelona, Anthropos, 1988.

_____, Leopoldo Alas, *Clarín en sus palabras (1852-1901). Biografía*, Oviedo, Ediciones Nobel, 2007.

LITVAK, Lily, ed., *El Modernismo*, Madrid, Taurus (El escritor y la crítica), 1981^{2ª}.

LÓPEZ, Ignacio Javier, *La novela ideológica (1875-1880). La literatura de ideas en la España de la Restauración*, Madrid, Ediciones de la Torre, 2014.

MAINER, José-Carlos, *La edad de plata (1902-1939). Ensayo de interpretación de un proceso cultural*, Madrid, Cátedra, 1981^{2ª}.

_____, ed., *Modernismo y 98*, tomo 6 de la *Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica, 1979.

_____, *Modernismo y 98. Primer suplemento*, tomo 6/1 de la *Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica, 1994.

_____, *Historia de la literatura española. Modernidad y Nacionalismo (1900-1939)*, Barcelona, Crítica, 2010.

_____, *La escritura desatada. El mundo de las novelas*, ed. muy ampliada, Palencia, Menoscuarto, 2012.

MARTÍNEZ CACHERO, JoséMaría, ed., *Leopoldo Alas «Clarín»*, Madrid, Taurus (El escritor y la crítica), 1978.

MARTINÓN, Miguel, *Era obra de su tiempo. Texto y contexto de «La Regenta»*, Madrid, Verbum, 2016.

MARTYKÁNOVA, Darina y Marie WALIN, coord., *Ser hombre. Las masculinidades en la España del siglo XIX*, Sevilla, Editorial Universidad de Sevilla, 2023.

MASCARELL, Purificació y Verónica ZARAGOZA GÓMEZ, coords., "Canon, género y escritura: el rescate de las mujeres de la Edad de Plata español" [dossier monográfico], *Impossibilia. Revista Internacional de Estudios Literarios*, n.º 23 (2022).

NAUPERT, Cristina, *La temalogía comparatista entre teoría y práctica: la novela de adulterio en la segunda mitad del siglo XIX*, Madrid, Arco/Libros, 2001.

OCAMPOS PALOMAR, Emilio y Dolores ROMERO LÓPEZ, eds, *El feminismo en la literatura de la Edad de Plata*, Sevilla, Ediciones Complutense/Editorial Renacimiento, 2024.

OLIVA, César, *Teatro español del siglo XX*, Madrid, Síntesis, 2002.

PLAZA, Inmaculada, *Modelos de identidad en la encrucijada: imágenes femeninas en la poesía de las escritoras españolas 1900-1936*, Málaga, Publicaciones de la Universidad, 2015.

ROMERO TOBAR, Leonardo, coord., *Siglo XIX (II)*, Tomo 9 de la *Historia de la literatura española dirigida por Víctor García de la Concha*, Madrid, Espasa Calpe, 1996.

RUBIO CREMADES, Enrique, *Panorama crítico de la novela realista-naturalista española*, Madrid, Castalia, 2001.

SÁNCHEZ, Raquel, *Señoras fuera de casa. Mujeres del XIX: la conquista del espacio público*, Madrid, Catarata, 2019.

RUIZ RAMÓN, Francisco, *Historia del teatro español*, Madrid, Alianza, 1971, 2 vols,

SIEBENMANN, G., *Los estilos poéticos en España desde 1900*, Madrid, Gredos, 1973.

SÁNCHEZ LLAMA, Íñigo, *Galería de escritoras isabelinas. La prensa periódica entre 1833 y 1895*, Madrid, Ediciones Cátedra-Instituto de la Mujer, Madrid, 2000.

SOBEJANO, Gonzalo, *Clarín en su obra ejemplar*, Madrid, Castalia, 1985.

SOTELO VÁZQUEZ, Adolfo, *El naturalismo en España: Crítica y novela*, Salamanca, Almar, 2002.

TORRES NEBRERA, Gregorio, *Las «Comedias Bárbaras» de Valle-Inclán. Guía de lectura*, Madrid, Ediciones de la Torre, 2002.

VÁZQUEZ RAMIL, Raquel, *Mujeres y educación en la España contemporánea*. La Institución Libre de Enseñanza y la Residencia de Señoritas de Madrid, Madrid, Akal, 2012.

ZAVALA, Iris M., ed., *Romanticismo y Realismo*, tomo 5 de *Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica, 1982.

_____, *Romanticismo y Realismo. Primer suplemento*, tomo 5/1 de *Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica, 1994.

Websites

- «Realismo y Naturalismo» (Aula de Letras)[<http://www.auladeletras.net/material/real.pdf>]

- Mercedes Laguna González, «El Naturalismo en la novela española», Lindaraja [<http://www.filosofiyaliteratura.org/Lindaraja/literatura.htm>]

- Biblioteca Miralles (Biblioteca de la Literatura Española del Siglo XIX) [https://www.cervantesvirtual.com/portales/biblioteca_miralles/]

- Leopoldo Alas (Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes) [http://www.cervantesvirtual.com/bib_autor/Clarín/]

- Emilia Pardo Bazán (Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes) [http://www.cervantesvirtual.com/bib_autor/pardo_bazan/index.shtml]

- José María de Pereda (Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes) [http://www.cervantesvirtual.com/bib_autor/pereda/]

- Juan Valera (Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes) [http://www.cervantesvirtual.com/bib_autor/valera/]

- Proyecto Filosofía en Español (contiene una buena biblioteca de textos del fin de siglo). [<http://www.filosofia.org/>]

- Ángel Ganivet (1865-1898) (blog dedicado al escritor granadino). [<http://www.angelganivet.blogspot.com/>]

- Rubén Darío, *El Modernismo y otros textos críticos* (Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes) [<http://www.cervantesvirtual.com/servlet/SirveObras/01371963766703757432257/index.htm>]

- Fin de siglo: poesía modernista [<http://www.spanisharts.com/books/literature/modernismo.htm>]

- Fundación Zenobia-Juan Ramón Jiménez [<http://www.fundacion-jrj.es/>]

- Juan Ramón Jiménez (Centro Virtual Cervantes). [<http://cvc.cervantes.es/literatura/escritores/jrj/default.htm>]

- Juan Ramón Jiménez (Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes) [http://www.cervantesvirtual.com/bib_autor/juanramonjimenez/]

- «Pío Baroja, todavía» (Guipuzkoakultura.net) [<http://piobaroja.gipuzkoakultura.net/index-es.php>]

Programari

No és necessari.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(PAUL) Pràctiques d'aula	2	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	2	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt